

NaturErhvervstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

LAG Fanø

c/o Fanø Kommune
Skolevej 5-7
6720 Fanø

Direkte: +45 76 66 06 39
mail: lag@fanonet.dk
www.lagfano.dk

Fanø d. 30-01-2014

Vedr. j. nr. 13-810-000064 – høringssvar vedr. Landdistriktsprogrammet 2014-2020

Hermed fremsendes, på vegne af følgende LAG'er: LAG Varde, LAG Esbjerg, LAG Tønder, LAG Aabenraa, LAG Sønderborg og LAG Fanø, bemærkninger til forslaget til det nye landdistriktsprogram 2014-2020.

Først og fremmest skal vi udtrykke tilfredshed med, at LEADER metoden videreføres i det nye program. Det er vores opfattelse, at denne metode, er med til at sikre, at udviklingen i landdistrikterne afspejler de enkelte lokalområders behov og foregår på lokalbefolkningens præmisser, hvilket vi anser som vigtige forudsætninger for, at der skabes varige effekter.

Derefter mener vi dog, at der er behov for at ytre en generel kritik af Landdistriktsprogrammets opsætning - overordnet set fremtræder materialet rodet, ugenomsigtigt og uden stringent struktur. En tydeligere visualisering af bl.a. sammenhænge mellem akser, artikler, prioriteter, fokusområder, m.m. ville kvalificere præsentationen, ligesom der henvises til bilag, som ikke forefindes eller/og som ikke kan rekvireres. Dette besværliggør naturligvis læsningen og ikke mindst forståelsen af programmet.

På trods af det har vi nedenfor forsøgt at kommentere på en række emner i programmet.

Reducering af den økonomiske ramme til LAG indsatsen

Det fremgår af landdistriktsprogrammet, at man ønsker at bremse den negative udvikling i landdistrikterne, og at LEADER metoden og de lokale aktionsgrupper er et vigtigt middel i dette arbejde. Samtidig fremgår det på side 76, at "indsatser inden for målene for vækst og konkurrenceevne samt landdistriktsudvikling fortsættes men **nedjusteres...**". Dette hænger efter vores opfattelse ikke sammen, og vi skal derfor opfordre til, at man i stedet øger den finansielle ramme under fokusområde 6B, således at der er sammenhæng mellem ord og handling. Alt andet vil efter vores mening virke utroværdigt.

MINISTERIET FOR
BY, BOLIG OG
LANDDISTRIKTER

Landdistrikter.dk

Den Europæiske Landbrugsfond for
Udvikling af Landdistrikterne

Aktionsgruppen er støttet af Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter og EU.
Danmark og EU investerer i landdistrikter

Fuldtidsansættelse af LAG koordinatore

Det fremgår af programmet (s. 67), at der er behov for fuldtidsansatte LAG koordinatore for at levere en bedre rådgivning, administration og service til projektholderne. Dette er vi for så vidt ikke uenige i, men det fremgår ikke, hvorledes denne udgift ønskes finansieret. Vil der f.eks. være behov for, at der findes lokal medfinansiering i form af kommunalt tilskud? I så fald, er det vores vurdering, at dette mange steder ikke vil kunne lade sig gøre.

Der har fra statslig side været ytret store ønsker om, at man i den nye programperiode etablerer fælles administration for LAG'erne, der dækker større geografiske områder, end man har set i den forgangne programperiode. Et ønske om at koordinatorene ansættes på fuld tid, kan tolkes som en måde, hvorpå man fra statslig side, forsøger at gennemføre dette ønske. Hvis dette er tilfældet, må vi opponere mod denne fremgangsmåde, idet den, efter vores overbevisning strider imod hele LEADER metoden. Det må i stedet være op til de enkelte lokalområder at beslutte, hvilken form og størrelse, der netop passer på deres område.

Desuden skal nævnes, at en bedre rådgivning ikke udelukkende kan løses ved at operere med fuldtidsansatte koordinatore, ligesom vi også er af den holdning, at samarbejdet mellem projektholdere og koordinatore, netop er et af de områder, der har fungeret godt i indeværende periode. Det er således for os at se, ikke her indsatsen skal øges, men i stedet på at sikre, at forholdet mellem det lokale niveau og statslig niveau bedres – herunder kompetenceudvikling hos ministerierne ansatte i forhold til, hvorledes man arbejder med frivillige ildsjæle og lokale udfordringer, samt en bedre sikring af, at NaturErhvervstyrelsen og Netværkscentret løbende opdaterer henholdsvis bestyrelser og koordinatore med relevant information, således at alle niveauer til enhver tid arbejder hurtigst og hensigtsmæssigt ud fra samme retningslinjer og vejledninger.

Beskrivelse af strategien

Beskrivelsen af strategien (s. 72-98) efterlader et indtryk af, at LAG-midlerne bl.a. skal omfatte projekter, der omhandler landbrugets konkurrence evne m.m., ligesom det på side 84 fremgår, at ikke iværksættes foranstaltninger under fokusområde 6A: "Fremme af diversificering, oprettelse og udvikling af små virksomheder samt jobskabelse".

I 2007-13 programmet var udviklingsindsatsen for landbruget også omfattet af alle strategiområder, dog kun i mindre grad i de midler, der blev afsat via LAG-ordningen. Hvis man ønsker anden udvikling i landdistrikterne end de landbrugsrelaterede, bør denne afgrænsning opretholdes, ligesom vi vil opfordre til, at der også iværksættes initiativer under fokusområde 6A, når der er tale om den ikke-landbrugsrelaterede udvikling.

Det fremgår af programmet (s. 97), at NaturErhvervstyrelsen løbende vil arbejde på at forenkle implementeringen af landdistriktsprogrammet. Dette mål hilser vi velkommen.

Dog foreslår vi, at teksten udvides, således at Styrelsen også forpligtes til at forbedre informationsaktiviteterne overfor LAG bestyrelser og koordinatore.

Samarbejde og innovation

På side 85 fremgår, at støtteforanstaltningerne bl.a. skal bidrage til "afsøgning af LAG partnere, indgåelse af samarbejder og gennemførelse af transnationale projekter". Punktet er desværre ikke uddybet nærmere, og det fremgår således ikke, hvad ønsket, behovet og målet er hermed.

På selvsamme side fremgår det, at innovation tildeles en central placering i udmøntningen af landdistriktsprogrammet. Innovation er i dag et meget brugt og til tider misbrugt begreb, og vi kunne således ønske os en nærmere uddybning af, hvad der menes med innovation, når begrebet bruges i landdistriktsøjemed. Et tiltag kan sagtens være nyt og innovativt i ét lokalområde, mens det i et andet lokalområde, ikke har nogen nyhedsværdi. Vi vil derfor opfordre til, at der i højere grad lægges vægt på at støtte tiltag og løsninger, som er tilpasset og kan gavne det enkelte lokalområde frem for at fokusere på, om tiltagene kan betegnes som innovative.

Resultatrammen

De økonomiske rammer er ikke tilføjet prioriteringsskemaet på s. 99, og det er derfor ikke muligt at udarbejde et gennemarbejdet høringssvar, når de økonomiske rammer for de enkelte prioriteter ikke er kendt/nævnt.

Definition af landdistrikter

Kortet på side 101, der viser, hvilke områder, der henregnes til definitionen "landdistrikter", er på ingen måde fyldestgørende. Kortet benævnes "landdistrikter – potentielle LAG-områder". Det er efter vores opfattelse uheldigt, at det ikke tydeligt fremgår af programmet, hvilke områder, der i programmet kan støttes under prioritet 6, og dermed hvilke områder, der geografisk er udpeget til at være LAG områder.

Det er desuden vores opfattelse, at der er rod i tabelhenvisningerne på side 101. Der henvises til henholdsvis tabel 25 og figur 26. Disse er dog ikke at finde. I stedet findes tabel 23 samt figur 24.

Det er således vores opfattelse, at afsnit 8.1 – definition af landdistriktsområde, er mangelfuld og sjusket beskrevet, og dermed også svær at kommentere på.

Artikel 18 – tilskud til investeringer inden for fødevarersektoren

Det fremgår, at støtteprocenten til projekter inden for dette indsatsområde, er på 40 %. Det er dog vores erfaring, at det kan være optimalt at give tilskud til færre stærke projekter end at strække midlerne via mindre tilskud, og derfor opfordres til, at der kan ydes støtte på op til 50 %.

I forhold til verificerbarhed og kontrollerbarhed (s. 135) foreslår vi, at sætningen "De lokale aktionsgrupper har ansvaret for afsyning" udvides, således at den lyder "De lokale aktionsgrupper har ansvaret for indstilling og afsyning". – Der konsekvensrettes under de øvrige indsatsområder (artikel 20 og 21). Desuden

er der uklarhed omkring forskellen på "fysisk kontrol" (som NaturErhvervstyrelsen har ansvaret for) og "afsnyning" (som LAG'erne har ansvaret for).

Artikel 21 – tilskud til basale serviceydelser og landsbyfornyelse i landdistrikterne

Det fremgår under indsatsområdet, at frivilligt arbejde ikke kan anvendes som element i finansieringen. En sådan begrænsning mener vi går direkte imod tankerne bag LEADER og Bottom-up. Det lokale engagement og de lokale aktiviteter er afhængige af frivilligt arbejde. I 2007-13 programmet har det kun været muligt at gennemføre mange af projekterne fordi der netop har været mulighed for at medfinansiere via frivilligt arbejde. LAG har hidtil været et af de få steder, hvor det frivillige arbejde er blevet honoreret, og vi skal kraftigt anmode om, at denne mulighed fortsætter.

Det angives, at modtagere af støtte under dette indsatsområde, er "offentlige og private aktører i landdistrikterne". Dog angives det samtidig, at der ikke kan ydes tilskud til kommuner og selvejende institutioner. Dette mener vi, er en modsigelse, der kræver uddybning. – Hvilke offentlige aktører menes der, såfremt det ikke er kommuner? og hvori ligger den forskel mellem foreninger og selvejende institutioner, der gør, at den ene instans er tilskudsberettiget, mens den anden ikke er.

Oftest gennemføres projekter i et tæt samarbejde mellem lokalsamfund og kommune, og i mange tilfælde vil det være hensigtsmæssigt, at det formelle projektansvar placeres hos kommunen, idet denne har det administrative apparat til at sikre, at de formelle procedurer overholdes. Ved at afskære kommunerne fra at modtage støtte, begrænses denne mulighed for samarbejde, og vi skal derfor opfordre til, at kommuner (og selvejende institutioner) også bliver tilskudsberettigede under indsatsområdet.

Pointsystem

Det fremgår under beskrivelsen af de indsatsområder, som gennemføres via LEADER og LAG, at der indføres et pointsystem til prioritering af ansøgningerne. Vi opfordrer i den forbindelse til, at man er opmærksom på, der ikke bliver tale om et system, som pålægger de Lokale Aktionsgrupper endnu en bureaukratisk procedure, og dermed går imod ønsket om et forenklet regelsæt.

Regionale kompetenceenheder og udvælgelseskomité

Idet disse er nye enheder, kunne vi have ønsket en nærmere beskrivelse af deres funktion, organisering, placering mv. – specielt i forhold til de regionale kompetenceenheder. Der er ikke mulighed for, ud fra den beskrivelse, der findes i landdistriktsprogrammet, at kommentere på disse instanser, hvilket er beklageligt.

Evalueringsplan

Outputindikatorerne er kun beskrevet i meget overfladiske vendinger, og det er derfor ikke muligt at kommentere herpå, før der foreligger uddybende materiale.

Overgangsforanstaltninger/Halen

Det fremgår af programmet, at man vil finansiere udbetalinger fra det gamle landdistriktsprogram med midler fra det nye landdistriktsprogram. Benyttes denne metode, vil man, efter vores vurdering på forhånd

MINISTERIET FOR
BY, BOLIG OG
LANDDISTRIKTER

Landdistrikter.dk

udhule de nye Lokale Aktionsgruppers budget til indstilling af projekter. Dette finder vi ikke rimeligt, idet man på forhånd måtte have vist, at der ville udstedes tilsagn i 2013, som ikke kunne nås udbetalt inden programmets afslutning. Det kunne have klædt forfatterne til programmet at nævne, at en stor del af "Halen", som dette forhold betegnes i programmet, skyldes urimeligt lange sagsbehandlingstider i NaturErhvervstyrelsen. Og dermed anser vi det helle ikke som en løsning at bruge midler fra det nye program til at dække disse på forhånd kendte og budgetterede udbetalinger. Såfremt man ønsker, at det nye landdistriktsprogram skal virke troværdigt og have reel chance for at opnå succes, skal og må der kunne findes en anden og for alle parter, mere optimal løsning.

LAG bestyrelsernes sammensætning

Et emne, som ikke er nærmere beskrevet i programmet, men som vi alligevel ønsker at give en bemærkning med på vejen, er sammensætningen af LAG bestyrelserne.

Overordnet set, har de opstillede retningslinjer for sammensætningen af bestyrelserne fungeret godt. Med repræsentanter fra forskellige interessegrupper – erhvervsliv, foreningsliv mv. – har grundlaget for dialog og sammenhængskraft været optimal.

Der har desuden været plads til, at både kommuner og regioner har kunnet indstille repræsentanter til bestyrelsen. Således var der mulighed for at regionerne kunne udpege én repræsentant til de enkelte bestyrelser. Dette har i mange tilfælde fungeret godt, og skabt mulighed for dialog og sammenhæng mellem regionalt og lokalt niveau. Dog er der også eksempler på manglende tilstedeværelse fra de regionale repræsentanter, hvilket har medført et skævt informationsniveau, idet disse LAG'er ikke har oplevet et givtigt samspil med regionen, og heller ikke har modtaget relevant information fra dette niveau. Vi vil på den baggrund opfordre til, at man sikrer, at regionale repræsentanter klædes på til at deltage i LAG samarbejdet, således at alle LAG'er oplever, at regionen er en reel medspiller i det lokale udviklingsarbejde.

Mulighed for høringsvar på manglende/mangelfuldt materiale

Som angivet flere steder, finder vi, at flere emner er mangelfuldt beskrevet i landdistriktsprogrammet, ligesom der efter vores mening flere steder decideret mangler. Dette gælder bl.a. i forhold til udpegningen af LAG områder. Derfor skal vi opfordre til, at vi får mulighed for at indkomme med høringsvar på det materiale, der pt. mangler eller er mangelfuldt beskrevet.

På de 6 bestyrelseres vegne (LAG Esbjerg, LAG Varde, LAG Tønder, LAG Aabenraa, LAG Sønderborg, LAG Haderslev og LAG Fanø)

Med venlig hilsen

Britt Schak Hansen
Formand, LAG Fanø

MINISTERIET FOR
BY, BØLIG OG
LANDDISTRIKTER

Landdistrikter.dk

